

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általalatok katolikusok főrekvésének előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ czim alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. márczius 6-án.

Előfizetési árak:
Egész évre 12 kor., féltre 6 kor., negyedévre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér 1.**
Egyes számok kaphatók: a dohánygyárakban.

A vármegyei ellenzékhez.

Ha van a vármegye vezető testületének ellenzéke, ha van még ennek az ellenzéknek ellentálló ereje: az esztendő utolsó napjaiban, ahhoz van szavam. Ha pedig, a mint tapasztalni vagyunk kénytelenek, a vármegyei ellenzék sem fizikai, számszerű tömegével, sem szellemi fölényével a megye-rendszer felett függő Damokles kardját elhárítani nem képes; ne hallja szavam senki, mert élettelenységünk már számlomra sem méltó s a szánakozó csak tehetetlen sir felett hullathatja fájdalom-facsarta könnyeit.

Az állam féktelen, vad dühvel, szinte esztelen, idegen marokkal nyul bele a régi fészekbe, hogy tönkre tegye önkormányzatunknak hajdan erős, ma már mindenható uralmának gyámkodása alatt levő bástyáinkat, mely a régi vármegye-rendszerben birta leghathatósabb erősségét. Rendelettel kormányoz felelős miniszteriumunk s közjogunk ellen követel me-renyletet, midőn a parlament törvényhozői jogát nem respektálja s a felelősségrevonás lehetőségétől sem tart már, mert háta mögött látja a husos fazék koncesió paraszait, kik fejbőlintó szolgálatküszöggel többséget teremtenek az állam elemmentaris érdekeivel ellentétes intézkedések is.

Haldoklik a vármegye! Tudja mindenki. Nem nyilt sisakkal lépett ki a küzdelem államcsőny porondjára a miniszterium, rendelettel ütötte agyon a vármegye lüktető erejét, midőn az egyöntetűség jegyében pénztárára mérte a halálos csapást, hogy néhány év múlva halált mérjen az önkormányzati jog teljes egészére is. És hol az ellenzék? Hol a kerékkötő? Hol van a néperdek, a népjogok védője? Hallgat, mert ha kukkanni mer, az önkormányzati jog bakója forrasztja torkára a tiltakozó szót.

Ezért fordulok az ellenzékhez és haldoklásában kérem tőle az élet jogát, e jogának érvényesítését.

Ez az esztendő szomorú a vármegyékre nézve. Vén vándor már az egykori hazában. Göresds botot szorongat a kezében. Szikár termete egészen meghajlott, arca beesett, halovány. Az életkötőt nem lehet meghatározni. Ifjunak látod, de a sok ránc úgy felszántotta a homlokát, hogy öregnek véled. Melle nehezen zihál, elfojtott mély sóhajok törnek ki belőle. Beesett szeme a látóhatárt kémleli.

Bizony, szomorú dolgokat észlel ottan. Körülötte sivatag, melyet füstölő romok tarkítanak. A fű letiporva, kiaszva, mintha

rabló bordák lovai szaguldottak volna rajta keresztül. A fák törzsokei kivágyva és elűszkösödve. A romok között, a pusztulás tanyáján semmi élet. De mégis! Halk nyöszörgést hoz a vándor felé a szellő; egyszerű-egyszerű siró, jajgató kiáltás vegyül a néma csendbe. És mintha más élet is volna ott; sötét alakok suhannak tova a romok közt. Egyik bánatosan, lehorgasztott fővel lépked; a másiknak arcára kiül a gond; a harmadiknak szeme néma kétségbeeséssel révedezik a pusztaságba; nyomukban kapzsi tekintettel lelketlen szörnyetegek kellenek: a hatalomnak időszaki kolompósai, kik egy tollvonással évtizedek, századok munkáját döntik romba. mert a hatalom birlaló ma már nem építenek, hanem rombolnak.

A vándor mellére szorított kezekkel törekszik kifelé ebből a végtelenség látszó pusztulásból. Meg-megáll pihenni egy pillanatra, de valami űzi, hajtja tovább, mindig tovább. És a valami most mélabúsan csendül a magányba; először még halkan rezeg belé a levegő, majd mindig élesebben és sikitóbban szeli át a tágas teret. Most tisztán hallatszik: king-ling, king-ling...

A lélekharang szava. Temetnek valakit. Temetik azt a vándort, a régi vármegye-rendszert, temetik a környezetét, nemsokára behantolják teljesen s hirmondó sem marad belőle.

Látja-e ezt a temetést a vármegye ellenzéke? Nem. Lehetetlen, hogy látna, mert másképp szó nélkül nem tühethné. Ez az eljárás nem marad következmények nélkül.

A miniszterium célja e rendelettel az államcsőny. Részletekben viszi keresztül. Maholnap a régi vármegye csak mint kiaszott vándor tekinthet végig a kúrián, megnyirbált, megsemmisített jogokkal — koldusbottal. Az állam nagy úr, mindenható parancsszava előtt a régi vármegye már csak térd- és fejbajtással verheti a mellét. Csak a kezdet nehéz, a többi már akadály nélkül következik. Szemünk előtt folyik le az átvedlési processus.

A vármegye törvényhatósága ideiglenes helyiségül átengedte az állami számvevőség, illetve az újévtől kezdve államcsőnyított számvevői és pénztári hivatalok részére a vármegyei székház földszinti helyiségének legnagyobb részét. A mint ezt megtette, azóta kapca-rongyként bánik az állam a vármegyei törvényhatósággal. A pénzügyminiszter már dirigál a székházban s utasításokkal látja el a vármegyét. A pénzügyigazgató nem kér, hanem követel. Egyszerűen követeli a helyiségek reno-

váltatását. Új adlót, belülről fűthető kályhákat követel, követeli az átengedett helyiségek kifestését, sőt a mennyiben a jövő évi költségvetésbe az átengedett helyiségek tüzelő anyaga is felvétellett, a pénzügyigazgató ur elég merész még a fűtőanyagot is követelni.

Ez az állami mindenhatóságnak netovábbja. És nincs, a ki felemelné erélyes szavát az önkormányzati jogok eme csúfos megcsönkítése ellen. Nincs, a ki a törvényhatósági bizottságot felvilágosítaná az állam illetéktelen, durva fellépéséről. Nincs egyetlenegy vármegyei tisztviselő sem, a ki feltárná a helyzetet, bemutatná azt az igaz képet, melyet látván, az igazak arcában vér szökik Nincs, a ki kimondaná, hogy a jogtalan uralom többé nem tühethető ezen szégyenletes formában.

És most végezetül a vármegyei ellenzékhez fordulok. Tudják-e, hogy a székház földszinti helyiségének átengedése vonatkozó határozat újév napján törvénytelen formában érvényesítették? Nem kereselem az okokat, de kétségtelen tény az, hogy a közgyűlési határozat a nélkül, hogy a törvényben előirt 30 napig közszemlére kitétetett volna, egyenesen a pénzügyminiszter rendeletére hozzá felterjesztették. Ez törvénytelen eljárás, mert törvénybe ütköző miniszteri rendeletnek törvényereje nem lehet. Ha ez tény, mint a hogy kétségbevonni nem lehet, úgy a vármegyei törvényhatósági bizottságnak fentírt határozata jogerőre a törvényes határidők betartása hiányában nem emelkedett s így jogsérelem nélkül visszavonható és újabb határozat provokálható. Ez a kérdés a pénzügyminiszter és pénzügyigazgató követelő fellépését tekintve szükség esetén rendkívüli közgyűlésen volna megoldandó, mert Huszár Agoston alispán annyira a béke és megalkuvás embere, hogy erélyes fellépést tőle nem igen várhatunk. Elaggott, békét hirdető arcán hiányzik a régi vármegyei alispánok tüze, — mely az államhatalom illetéktelen beavatkozásával szemben tiltakozó szóra birna erőt. Hiányzik az erély, mely vétő szavával bénítaná meg hagyományainkat romboló munkájában a tulkapásokban mertart nem ismerő kormányhatalmat, mert a mai alispánok ma már nem az ellenzék gárdájából, hanem a hatalmasok alázasat szolgálóiból teremnek.

A vándor halad, sirja felé tart — emelje hát fel még egyszer koldusbottját az ellenzék, nehogy a csendes kimulást erőszak sietesse még. (K.)

Még egy lépéssel előbbre.

Egyházmegyei könyvnyomda.

Örömmel hozzuk olvasóinknak tudomására, hogy ismét valóra vált egy régi óhajunk. A mire egy év előtt gondolni sem mertünk, ma már mint befejezett tény áll előttünk. A Számmér Kálmán-féle nyomdát, a legelső, a legrégebbet, a mely 1808 óta fennáll az ország sok része, az egész megye, de különösen városunk lakói előtt ismertté tette a nevét, a székesfejérvári egyházmegye megvette. Hogy újabb gondok, sok felelősséggel és nehéz munkával járó teher jár vele, azt talán mondanunk sem kell. S hogy a körülmények kényszerítő erejével indokoljuk az újabb lépést, azt hisszük, szintén természetes. Lapunk olvasói tudják legjobban, hogy pl. maga a Fejérmegyei Napló mennyit várt tiz esztendei életében egyik nyomdából a másikba. Az első nyomdás elköltözött, a másik nem tudott megfelelni a követelményeknek, a harmadikban egy szép napon kitésték bennünket, mert másnak úgy tetszett. Ép ezért örömmel ragadtunk meg az alkalomnál, midőn Számmér Kálmán úr jól megérdemelt nyugalomra vágyódnival, nyomdáját gondjait másnak óhajtott átadni, hogy a magunk részéről is sietessük a szabadabb mozgás felé törekvést.

Egy évvel ezelőtt jött a Fejérmegyei Napló a Számmér Kálmán-féle nyomdába, Olvasóink nap-nap után láthatták és meggyőződhetek róla, hogy a lap kiállítása, a gyorsaság és pontosság, melylyel készült, a legkényesebb igényeket is kielégítette, sőt minden eddigi nyomdát, a hol a F. N. nyomdott, felülmúlt. Jórészt Novák József ur lelkiismeretességének, odaadó szorgalmának, a nyomda munkavezetőjének köszönhetően ezt, a ki ezután az új nyomda üzletvezetője leendő.

A legközelebbi napokban nagymértvű újabb felszerelések érkeznek, s így bátran merjük állítani, hogy az új nyomda még a legkényesebb igényeket is ki fogja elégíteni, mely mellett természetesen megmarad még az olcsó és pontos kiszolgálás. A nagy közönség pártfogásába vetjük bizalmunkat, tisztelettel kérve, hogy a régi bizalmat újjal szaporítani s az új nyomdát becses pártfogásukban részesíteni kegyeskedjenek.

ÚJDONSÁGOK.

— **Megismertelt pásztorjáték.** A székesfejérvári *katholikus legényegylet* ifjúsága tegnap, vasárnap este újra előadta *Erdőssy Károly* „Pásztorjátékát”. E lap olvasói lapunk mult számában ismerik ezen igénytelen cím alá rejtőző, költői szépségekben bővelkedő darabnak tartalmát. Megvallva az igazat, egyszerűbb eszközökkel dolgozó és mindamellett megalább s főleg *aktuálisabb* karácsonyi pásztorjátékot alig tudok elképzelni. Ez a pásztorjáték valóságos prédikáció — vagy ha úgy tetszik: egy *hatalmatlan kiálló hang a szocializmus ellen*. Ilyen balzsamot csepegtessünk szocializmustól fenyegetett iparos ifjúságunk szívébe s ez az ifjúság meg lesz mentve az egyházak és a hazának.

Ami a szereplők játékát illeti, hízélgés és részrehajlás nélkül elmondhatom, hogy műkedvelőket szebben, mélyebb, őszintébb érzéssel játsznai még nem láttam. Az erősen kidomborított ellentétek gyönyörű elsimítása fölött embereknek, komoly

férfiaknak is könnyeket csalt a szemébe. Kíváló fontosságát kölcsönözt a szép estének dr. *Városvy Gyula* püspök ur jelenléte. Múltósága teljes elismerését fejezte ki az ő „kedves fainak” a szép előadásért. Hála az egylet vezetőinek azért a jó gondolatért, hogy a magyarországi katolikus legényegyletek nemes szívű védnökét felkérte, hogy eljőjön erre az előadásra, *abba a helyiségbe, melynek a bethlehemi istállóhoz való csodálatos hasonlóságát az ő jószág szeme oly hamar észrevette.* S ezért mondom Ő Múltósága megjelenését „kíváló fontosságúnak.” Nem tudom elképzelni, hogy e magas látogatás fordulóján ne képezzék ennek a nagyfontosságú egyletnek életében s azért, ha Szerkesztő ur megengedi, erre az estére s általában a legényegylet ügyére legközelebb visszatérünk.

— **Uj plebános.** *Fligler György* volt csőrü plebános, a kit a székesfejérvári káptalan a kegyurasága alatt levő gyurói plebániai javadalomra megválasztottat, ma tette le dr. *Városvy Gyula* megyés püspök kezébe a plebánosi esküt és új javadalomába kánonilag bevezettetett.

— **Hulla-fosztogatás.** Egy helyi krajcáros papiruson tegnap a következő hír jelent meg:

— **Hulla-fosztogatás.** A városi aggintézetben a napokban elhunyt *Zelena Fanny* aggkisasszony, a kit csak nem rég helyezték oda. Mikor levették, voltak aranyfüggők, mire meghalt, eltűntek. Rokonság nem tették ugyan feljelentést. de mi igenis követeljük a hatóság vizsgálat sürgős elrendését.

Annai bizonyos, hogy ilyen súlyos vádat még aligha emeltek a városi aggintézet ellen. Tehát nem elég, hogy a szegény aggok életükben oly nyomoruságos viskóban szorokonkodnak, a mely minden órában a fejükre szakadhat, hanem hol-tuk után ki is rabolják, ki is fosztogatják őket. Mert ez a hír minden olvasni tudó embernek annyit mond: *Zelena Fanny* voltak aranyfüggők, aztán eltűntek s mint hullát rabolták ki. E szerint halottrablók tanyáznak az intézetben, vagy azok rabolnak, a kik a halottakat eltakarítani szokták. S így első sorban felől az intézet gondnokai: *Laufnauer Antal*, valamint szigorú vizsgálat indítandó a halott körül megfordultak ellen, az aggok és a hullaszállítók ellen, hogy ki követte el ezt a szörnyű bűnt.

Mi utána kérdezősködünk ennek a dolgnak az ügy hallottuk, hogy *Zelena Fanny* az aggintézetbe való felvétele alkalmával nem tett említést aranyfüggőről. Fejét mindig kendővel szokta bekötni, s így a körülötök levők se tudtak róla, kivéve egy esetet, a mikor ő maga említtette, hogy az aranyfüggők nyolc forint értékűnek mondotta. Azt észrevették rajta, hogy pénze van, de hogy hol szerzte, azt senkinek sem mondotta. Halála után koporsóba tették, *Laufnauer Antal* gondnok megnézte s függőket nem talált nála. A krajcáros papirus úgy tudja, hogy itt hulla-fosztogatás történt. Az intézet reputációja, valamint az ottevők érdekében a legszigorúbb vizsgálat szükséges. Meg kell állapítani a bűnöst, a ki még a halál nyugalmat sem állja szentségtörő rablással megzavarni. A polgárok bizalma ugyanis megrendült már az intézettel szemben. Havranek polgármester maga mondotta a legutóbbi közgyűlésen, hogy míg ezelőtt majdnem minden polgár hagyott kisebb-nagyobb összeget az aggok-intézetére, most ugyszólván teljesen elmaradtak az adományozók. Ott a rozoga helyiség, most még csupán csak annyira van szükség, hogy hulla-fosztogatók tanyázzanak az intézet falai közt. Akkor aztán bizonyára senki sem óhajta az intézet lakója lenni s a város is legkönyebben megszabadul egy kemény dió fölötésétől. — Ha azonban hazug a pozitív alakban világga bocsátott hír, akkor a hír megkövacsolói ellen kell megindítani a legszigorúbb s legerélyesebb megtorló eljárást. Mert ha egyes ember nem tőrheti a becületén ejtett foltot, annál kevésbé tőrheti el intézet, melyet a polgárok összegyűjtött garasaiból városi segélylyel tartanak, a város bizalma által odaállított vezetőség ellenőríz. Valaki bűnös itt s a szörnyű vád mindaddig égetni fog, míg az igazi bűnös ellen a megtorló eljárás foganatba nem lép.

— **Uj segédkönyv.** F. hó 27-én Gárdonyi község képviselő-testülete *Korniss Boldizsár* (b. főszolgabíró) elnökle mellett közfelkiállással *Kovács Károly* választották meg községi segédkönyvvezetőnek.

— **Hálaadó istentisztelet.** A szent István temetkezési társulat hálaadó szent miséjét holnap reggel 7 órakor mutatja be az *Urnak K. Horváth István* plebános. — Szerdán reggel ugyancsak 7 órakor a városi közönsége nevében tartatik szent mise, d. e. 9 órakor a káptalan szent miséjét *Gremspurger István* apátkanonok végzi fényes papi segédlettel.

Délután 5 órakor *Tomann Antal* belvárosi segédlelkész a székesfejérvári szentbeszédet tart, a mit hálaadó litánia követ.

— **Eljegyzés.** *Schwell János* székesfejérvári állami vízmester eljegyezte *Trick János* felsőiregri építőmester szép és kedves leányát *Teruskát*. Isten áldását kérjük a kőtendő szent ferus!

— **A haldokló kereskedelmi Csarnok.** Végét járja már a helybeli Kereskedelmi Csarnok s halál-vívódásában szeretné nevét megörökíteni. *Sándor Pál* ország. képviselő gebéjére kapaszkodott s a nagy merkantilista sarkantyújával ösztökélte a félvér paripát, hogy a kereszény fogyasztási szövetkezek ellen rugdalózzék. A f. hó 23-iki közgyűlésen ugyanis felolvasták *Sándor Pál* átiratát, hogy csatlakozzanak a kereszény fogyasztási szövetkezek és agráriusok ellen megindított mozgalomhoz. A titkári előterjesztés szerint ez felesleges, mert hisz az ellenörzés e téren a Kereskedelmi Társulat hivatása. *Amde dr. Steiner Jákó* ügyvéd nem azért diplomás férfi, hogy fel ne tűnjék. Ő követelte, hogy csatlakozzunk az országos mozgalomhoz épen a felekezeti címen fentartott szövetkezek esetleges visszaélései miatt. (Sokan azt hitték, hogy dr. Steiner ügyvéd a szövetkezek fennállása óta megcsappant váltókeresetekkel fogja indokolni kirohanását.)

Nem nagy dicsőséget aratott dr. Steiner ügyvéd eme vitézi kirohanásával, mert nem ő az első. Hisz jól tudjuk, hogy *Galicía* és *Románia* hiányos öltözékű alakjai érdekében a napkeleti kazar tömeg jónak látna a fogyasztási szövetkezeket eltörölni a föld színeről, mert a szövetkezeti akciónak nagyrányú s jótékony szociális és gazdasági hatása egy kissé gátat vet a bevándorlott idegen faj rohamos vagyonszerzésének. Már tudja ám ezt a magyar nép s épen ezért dr. Steiner ügyvéd jutalma sem lehet egyéb, mint a fogadatlan prókatorok. A szövetkezek a közönség érdekében alakulnak s a ki ezen érdekek ellen tör, az iránt a közönség nem fog valamely tulságos rokonszenvtől hevülni. Lám! Lám! Az ügyvéd ur a szövetkezeket visszaéléseit akarja megszüntetni, aztán meg a felekezeti alap is bántja a szemét, a „kereszény” cím fáj neki. Egyebkent ez a fajszereget szép vonása az ügyvéd urnak; bár a magyar ember is ugy szerette volna a maga faját 50 évvel ezelőtt, nem koldusbot volna most a kezében.

Hogy pedig tovább folytassuk a közgyűlési referatát, megemlítjük hogy a tisztikar megválasztása alkalmával *Engel Sándor* gabonakereskedő és *Szegő Miksa* szappanfos erős szavakkal keltek ki a vezetőség lanyhasága ellen s a mulasztásokat dr. *Perl Miksa* és *Grünfeld Jakab* számlájára írták. Az erős kritikára az elnök azzal válaszolt, hogy a f. hó 25-ikén tartott választmányi ülésen a vezetőség lemondott s a tegnap délután tartott rendkívüli közgyűlésen kijelentették, hogy csakis az esetben lesznek hajlandók a további vezetésre, ha a választmány nem évről-évre, hanem egyszer és mindenkorra alakítatik meg. Ez meg lehetelenség, az alapszabályok illető módosítását a miniszterium nem hagyhatja helybe.

Általában véve az a vélemény, hogy a Kereskedelmi Csarnok végöráját éli. Azt a célt, melyet maga elé tűzött nem szolgálja, hacsak a naponkénti kártyaasztalnál nem. Egyedüli érdeme a kereskedelmi iskola fenntartása, de anyagi helyzete annyira zilált, hogy a nagy állami és városi szubvenció mellett is a kiadások fedezése óriási terhet ró kereskedőinkre. A testület beléletében dúló ádáz harcok s e mellett az anyagi zavarok rövid időn át a Csarnok felozlatását teszik szükségessé.

— **Halálözás.** Résztvétel értesülünk, hogy *Csehi János* Szunyog-utca 3. sz. alatti lakos a haldokló szentségének ajtatos felvétele után ma hajnalban meghalt. Az elhunyt holnap d. u. 4 órakor helyezik nyugalomra a Feltámadásról nevezett temetőben. A megboldogult özvegye, gyermekei s kiterjedt rokonsága gyászolja.

Lapunk legközelebbi száma az új év első napjára való tekintettel f. hó 31-én azaz szerdán delután jelenik meg.

— **Kitüntető kegyesség.** A mai postával kaptunk egy levelet, melylyel a levélíró nem ugyan közérdekű ténykedést ránt elő a titkok homályából, mint inkább egy helybeli kereskedő nem csekély szerénytelenségére iparkodik rámutatni. A névalírással hitesített levél szó szerinti szövege a következő:

„Tek. szerkesztőség! A következő érdekes esetet hozom tudomására. A székesfehérvári kereskedő ifjúság testülete átiratlag kérte a „Székesfehérvári és megyei kiskereskedők társulata”-nak választmányát, hogy a segélyalap javára velük egyetemben a farsang folyamán jótékonycélú mulatságot rendezzen A vigalmi bizottság elnöke az alapszabályok szerint a II. alelnök, jelenleg **Ofner Mór** kereskedő, a ki össze is hívta a bizottságot f. hó 21-ikére. Ő maga azonban nem jelent meg. Ekkor a bizottság kiküldte a titkárt, hogy az elnököt megjelenszre kéri. Ofner Mór ekkor kijelentette, hogy nem megy el elnökölni s a siker érdekében közreműködni nem fog. de a **nevét** készséggel odaadja. A bizottság a kitüntető nagylelkűséget visszautasította s az **Ofner** név nimbusa nélkül fogja megtartani a mulatságot **Egy polgár.**”

Az eset olyképp tünteti fel Ofner Mór kereskedőt mint a ki pöffeszkedésében nagyon is le-sajnálja a rendező két testületet s bizonyára rangján alulnak tartja köztük az alelnöki szereplést, mégis kegyes nagylelkűséggel segít a bajon, nagy nevét átengedi a siker érdekében. Ha így történt a dolog, Ofner Mór kereskedő eljárása nagyon visszataszító s a nagy névben való hiú bizakodás nem a tisztelők számát gyarapítja. Ennek a kegyességnek hallatára a Rákóczy, Bercsényi, Zichy, Apponyi stb. nevek darócbe öltözve vonulnak vissza, hogy egy-egy jótékony-célú est sikere érdekében az Ofner, Schwarz, Kohn, Hnöpelmacher, Silberstein, Glücksmann stb. nevek kerüljenek csupán kegyes nagylelkű-ségből a nemes törekvéshez zászlajára. Helyes!

— **Vasuti kedvezményes jegyek.** A magyar államvasutak igazgatósága valamennyi közhivatalnak megküldötte kedvezményes áru arcképes igazolványait.

— **A volt szinigazgató lemondása.** Szalkai Lajos, városunk volt szinigazgatója jelenleg Miskolcon működött társulatával. Most, mint hírlík, Szalkai lemondott a direktorságról, mert rájöttek állítólagos garázdálkodására. E szerint ugyanis Szalkai a társulat nótáigainak becsületével üzérkedett, a miért Kornai Berta színésznő feljelentette s mivel látta, hogy a dolognak nem lesz jó vége, inkább önként vált meg a direktorságtól. Itt említjük meg, hogy az „E—m” hiráda sa szerint H. Pajor Ferenc, Szalkai társulatának egyik tehetséges, fiatal tagja öngyilkos lett. Állítólag az igazgatójával tüzött össze s egy ottani lapban hosszabb nyilatkozatot tett „közze, a miért sajtó-pert indítottak ellene s állítólag ezt vette volna a szívére.

— **Sziveszter este** f. hó 31-én a székes-fehérvári honvédkerület teljes zenekara *Frycsaj* karnagy vezetése alatt az újonnan bevezetett *villanyvilágítás* mellett zeneestélyt rendez az *Elite* kávéházban, melyre a n. é. közönséget tisztel-tel meghívja *Kácsér Samu*, az *Elite* kávéház tulajdonosa.

— **All az akasztófa!** Nehogy egy percre is tévedésbe ejtsük az olvasót, kijelentjük, hogy ez az akasztófa a Vörösmarty-ligetben áll. Nem is akasztófa az, hanem egy villanyos vezeték-oszlop, s mely oly szerencsétlenül került a Vörösmarty-szobor háta mögé, hogy a ki északról dél felé nézi a szobrot, megborzasd, mert épen úgy tűnik fel, mintha Vörösmarty akasztófa lógna. Hetek óta nem akartuk ezt a dolgot szóvá tenni, mert hinni akartuk, hogy a főmérnök úrnak figyelmét nem fogja kikerülni. De hát ezt csak hittük s mert még mindig bántja a járó-kelők szemét ez az esztetikai botlás, kérjük a városi hatóságot, legyen kegyes észrevenni s a dolgon valamiképp segíteni. Egyébként is ez a dudrendszer nagyon szépen rávall az intéző körök izlésére.

— **Üdvületlen törvény.** 1870-ben az angol parlament a következő törvényt hozta: „Minden nő, legyen bármily koru, rangu és foglalkozásu: minden nő, ha még olyan magas helyen áll is, ha hajadon, ha asszony, ha özvegy, a ki azon naptól fogva, melyen e törvény kihirdetetik, akár parfüm, kendőzés, pomádé, akár hamis haj vagy

magas cipősarok segítségével s felségének egy alattulóját eljegyzésre vagy házasságra csábítja: mint csalo bűtetendő; különösen pedig minden férfinak a házassági ajánlata, kinek érzékét parfümökkel elkábították, érvénytelennek tekintendő. — Illatszereknek használata ezenül csakis temetésekkor van megengedve, mert meg lehetünk győződve, hogy ilyen komoly eseteknél a ravasz-ságunknál fogva különösen veszedelmes nők sincsenek olyan hangulatban, hogy a gyászoló közönség közt maguknak áldozatot keressenek.” Amilyen komikus, olyan bölcs s amilyen bölcs, bizonyára olyan korszerű is volt ez a törvény 132 év előtt.

— **A vigécek ellen.** A kereskedelemügyi miniszter a kereskedelmi cikkek házi elárusítá-sát közzelreleltileg eltiltotta.

— **A városi iskolaszék** az új utasítás értelmében f. hó 27-én alakult meg. A közgyűlés által megválasztott iskolaszéki tagok Havranek József polgármester kezébe letették az esküt s aztán dr. Fanta Adolf kerelnökle mellett dr. Saára Gyula ügyvéd elismere szavai után ismét *Alaghy* Dezső választott meg elnöknek, a ki az új utasítással önkormányzatunkra mért sajtó sebre ez alkalommal is rámutatván meghatottan mondott köszönetet a bizalom megnyilatkozásáért. Az ülés folyamán a jegyzői tisztségre Szirbec József el. isk. igazgató s Wagner Antal tanítók választottak meg. A gondnokok maradtak a régiek, kivéve az olaj-utcai és ezredévi iskolát, a hová dr. Schlammadinger Jenő és dr. Eisenbarth Károly ügyvédek választottak meg.

— **A vörheny.** Valóban csodával határos, hogy a mi városunk nem színhelye nagyobb és gyakoribb járványoknak. Az egészségügyi óvintézkedéseket a közönség nem tartja be, a hatósági közegek pedig kevéssé nem ellenőrizhetik. A dezinficiálás hiányos s minden esetben nem is alkalmaztatik. Ily körülmények között csodálkozással vesszük a hírt, hogy f. hó 24-ike óta újabb megbetegedés nem fordult elő s a betegség most már szelidebb lefolyású. Ugy látszik, a népis-kolák előadásainak szünetelése az óhajtott eredményre vezetett annyira, hogy most már remélhető a járvány mielőbbi megszűnése.

— **Táncestély.** A székesfehérvári városi szegény-pénztár javára Havranek József polgármester védnöksége mellett Laczkovits Béla vendég-lőjében január 4-én táncmulatságot rendeznek. Beléptijár: szarmélyjegy 1 k. 60 f., családjegy 3 k.

— **Adóbeváltások és káplántartás.** Közérdekű voltánál fogva egy felmerült eset kapcsán a káplántartó plébánosok tájékoztatására közöljük, hogy a király, mint legfőbb kegyur azon elhatározása alapján, mely a kongrua-bizottság munkálatait irányította, a plébánosok fel vannak jogosítva káplántartás címén 500 koronát felszámítani. A meny-nyiben pedig az adóhivatalok és a pénzügyigazgatók az 500 korona felszámítását megtagadnák, a káplántartó lelkészek panaszukkal a pénzügyminisz-terhez fordulhatnak.

— **Új népkönyvtár.** Sárkeresztur részére a földművelésügyi miniszterium népkönyvtárt adományozott.

— **Letagadott lopási kicérlés.** Gansl Manó lovasberényi lakos közös házban lakik Frühzeitig Fülöppel s közös tulajdonságuk, hogy a nyul-börrel mindketten rokonszenveznek. Mivel pedig a nyulbör ára hihetetlenül emelkedett, ugyanilyen arányban növekedett Frühzeitig vágya is ama né-hány kipányvázott nyul- és borjubor után, melyek Gansl padlásán várták sorsukat. F. hó 24-én Frühzeitig gondolt egyet s kettő lett belőle. El-lopta Gansl konyhakulcsát, azzal kinyitotta a pad-lásajtót s ha Gansl a nagy dörömbölésre nem lett volna figyelmes, akkor a száradó bőrök lábra keltek volna. A terv nem sikerült, Frühzeitig a padlásról lerepült s bár nem tudta megmondani, hogy mit keresett a padlásán, lopási szándékát tagadja.

— **Sertésvész.** Igar községben a sertésvész járványszerűleg fellépett. A község hivatalos zár alá vétetett.

— **Jó tettért, jót ne várj.** Nyikos Mihály dunaadonyi lakoshoz karácsony estélyén egy ja-vakorabeli vándor állított be s éjjeli szállást kért. Nyikos tekintettel a szeretet ünnepére, terített asz-tallal fogadta a sorsüldözött vándort és saját szo-bájában adott neki felhelyet. Együtt tértek pihe-

nőre s így annál nagyobb volt Nyikos meglepe-tése, midőn az ismeretlen vándor reggelre eltűnt s vele együtt eltűnt a jószívű házigazda csizmája, téli kabátja s az ezüst órája lancostul. Nyikos szomorodott szívvel tette meg panaszát a csend-űrségnél, de big a legszigorubb nyomozás sem tudta az igazságszolgáltatás kezébe juttatni a szent éj hálátlan tolvaját.

— **A Számler Kálmán-féle könyvnyom-dában (Kossuth-utca II.) egy jó házból való fiú tanulóknak felvétetik.**

— **Két kisebb tanuló úri családnál tel-es ellátásra felvétetik. Korrepetíció és szi-goru felügyelet.**

Piaci árak:

1902. évi december hó 27-én.

Buza	14.80—15.20.
Rozs	12.00—12.80.
Árpa	10.80—11.20.
Zab	12.00—12.30.
Uj tengeri	10.00

A forgalom élénk.

Nevelés három ismeretlennel.

Irta és a belvárosi kath. körben 1902. dec. 18-án felolvasta:

Károly Ignác, főgimn. tanár.

(Folytatás.)

Ime a magasztos érzelem és a keserű fáj-dalom kitörése a protestáns iróbból. Ha lelke ki-merült, elment a katolikus templomba, szent misét hallgatott és midőn kijött e templomból úgy érezte, mintha Istennel beszélt volna. És ke-mény szavakban jajdul fel, hogy náluk a vallás gyakorlása csupán énekből és imádkozásból áll.

Egy protestáns lángele meg meri vallani, hogy ő vigaszt keres és talál ott, a hol igen sok katolikus nem keres és nem talál.

Végül a gyónás és áldozás. Ez a három ismeretlen közt a fekete gyémánt, de legragyogóbb, legdrágább, legértékesebb.

Voltairet idézem, ki szerint „a gyónást a titkos hűnök leghatalmasabb fékének tekinthet-jük.” — Az áldozásra pedig idézhetnénk az is-teni Mester szavait: „Ha nem esztek az ember Fiának testét . . . Nem lesz élet ti bennetek”, de üssük fel újra Voltairet, ki az áldozás hasznáról így ír: — Istent vettük magunkhoz; Isten van testünkben és vértünkben; ki tudna így még bünt elkövetni, vagy csak a bűn gondolatának is hely-et adni?! Lehetetlen vala titkokat kigondolni, mely erősebben tartaná az embereket az erényben.” — Így ír az Istentagadó.

Azért ha valaki az Egyháznak nem hiszi el a három ismeretlen hasznos, szükséges voltát, higgye el hitetlen orvosoknak, higgye el a protes-tánsoknak, higgye el az istentagadóknak.

Nem rég az anglikán püspöki kar kényte-len volt a gyónás ellen határozatot hozni, mert az anglikán hívők kényszerítették papjaikat, hogy gyónásukat meghallgassa.”*) A protestánsoknak egy része azon kéréssel fordult magához a császárhoz, hogy náluk a gyónást állítsa vissza a mindinkább elharapódzó bűnök ellen.”**)

De hogyan függ össze e három a boldog-sággal?

Ugy, hogy boldog, megelégedett csak büntől ment lélek lehet. Már pedig, a ki önmegtagadást nem gyakorol, hétszámra templomba nem megy, a gyónást-áldozást még husvét táján is elhanya-golja, az olyan katolikus hívő először már e hármastól elharapódzó bűnök ellen.”***)

*) Dictionnaire philosophique.
**) Gaume (4 K. 13. l.)
***) 1-78-ban.
****) 1552. a nürnbergi lutheránusok, — 1670. a strassburgi lakipásztorok.

protestáns emberek, sőt pogányok nyilatkozata szerint a boldogság legfőbb, legbiztosabb eszközeit dobja el e háromban, különösen a gyónásban, melynek nevelő hatását az Egyház ellenségei is ismerik.

Halljuk csak, mit ír a protestáns Liebnitz a gyónásról: „A jámbor, komoly és okos gyóntatót úgy tekintem, mint a lelkek üdvének dicső eszközét: mert tanácsai irányt adnak érzelmeinknek, szemünk elé állítják hibáinkat, visszatartanak a bűn alkalmától, eloszlatják kételyeinket, főbátorítják csüggedt szellemünket, végre elűzik, vagy enyhítik a léleknek minden baját. Ha bajos a földön valami dicsőbbet lenni, mint a hü barát, mily boldogság lehet olyat találni, ki egy isteni szentség sérthetetlen pecsétje alatt kötelei titkot tartani s a lelkeket segíteni”.

Igy nyilatkozik egy hirveves protestáns ember a gyónásról: „Elűzik, enyhítik a léleknek minden baját! Főbátorítják csüggedt szellemünket.” Ez hiányzik a legtöbb ember boldogságához.

Leibnitz után hallgassuk meg figyelemmel a mi kedvelt Jókainkat, ki gyönyörű szavakban dicsőíti a szent gyónás boldogító hatását. Ugyancsak a „Közművelődés”-ben így folytatja:

„Es van a hathatikus vallásnak egy intézménye, oly magasztos és vigasztaló, hogy ez maga elégséges arra, hogy a katolikus hit az egész föld kerekességén elterjedjen, mindenütt, a hol szentek emberek vannak, kik a fájdalommal nem csak akkor érzik, amikor sujtatnak és mardostatnak. Ez az intézmény a gyónás. Nagy hiba volt Kálvin Jánostól, hogy nem tartotta meg ezt az intézményt. Nem ismerte ő jól a szíveket. Nincs nagyobb fájdalom, mintha éjjel-nappal rossz gondolat tölti el a lelket s ez a gondolat üldöz, kísért, és mi nem közölhetjük senkivel! Talál a katolikus vigasztaló igéket, s elestében kart, a mely őt fölemeli. Van menedéke a lelki túrdalásoktól, ha vétkezett, bocsánatért cselekedhet és lelke megkönnyebbülhet.”

Mikor Jókainak ezen igazgyöngy értékű szavait olvastam, kezeimet összetettem, imádkoztam érte. És azt hiszem, sok megbocsájtatik neki e szavakért. Mi katolikusok büszkének lehetünk hitünkre, s világosan láthatjuk, hogy a mit mi úgy fitymálunk, megvetünk, ugyanazt mennyire óhajtják azok, a kiva annak boldogító hatásától meg vannak fosztva.

De menjünk még egy lépést, lássunk tisztábban. Plátó, a pogány lángész, azt mondja, hogy az embernek, ha vétett, be kell vallani vétkét, büntetést kell kérni s a büntetést kiállni, hogy ez által megszabaduljon a legnagyobb rossztól, a bűntől, az igazságtalanságtól. Mi más ez, mint a gyónás boldogító hatásának eszméje Plátónál, a pogány bölcsnél. De halljuk őt magát, „Gorgias” című munkájában így ír:

„Ha valaki igazságtalanságot követett el, jelentkezzék ott, hol megfelelő fenytést kaphat és siesen a bíróhoz, mint valami orvoshoz. Ott pedig ő vádolja magát először és ne titkolja el vétkét; vallja meg azt nyíltan, hogy megbűnhődjék s visszanyerje egészségét. Vegyen erőt magán, emelkedjék felül minden félelmen, szolgálta ki magát az igazságnak, hunyt szemekkel, elszánt lélekkel, nemes szívvel, a mint az orvosnak átengedjük magunkat, hogy elszenvedjük a vágást, égetést, törekedjék hévvel a jó és szép után, a fájdalommal nem törődve, úgy, hogy ha az elkövetett vétek ostort érdemel, álljon ki, hogy eltűrje; ha bílneset, nyujtsa kezét a békónak, ha bírságot, fizesse meg; ha száműzetést, vesse magát alá, s ha tán halált, szenvedje el. Ő legyen első, ki tanúságot tesz ön-maga ellen és megnyitja ajkait azért, hogy bűneinek bevallása által sikerüljön megszabadulni a legnagyobb rossztól, az igazságtalanságtól.”

*) Gorgias p. 480.

Lám, mit kíván Plátó, az ember az ember-től: vágással, égéssel, fájdalommal nem törődve, viseljük el az ostort, bírságot, száműzetést, bílneset, sőt a halált is inkább, mintsem bűneinket magunkba rejtünk.

Isten az embertől nem kíván ily nagy áldozatot, csak bánatot, bevallást és csekély penitenciát és ha nyugodalom volt lelkünk, megnyugvást, enyhülést találunk, ha fekete volt, fehérebb lesz, mint a tél hava. Itt a boldogság legelső feltétele, erre kell drága fiaink lelkét nevelni!

(Vége köv.)

SZINHÁZ.

Szombat, dec. 27.

Angot asszony leánya. Régi, kedves operett, a mely épp úgy, mint a Böregér, Lili, Üdvöske és még néhány társuk, sok-sok idők múltán is élvezhető lesz.

A mai nap a Szalókiné Pozsonyi Lenke napja, a melynek elismert dicsősége fényéből szereplő társainak egy-két vékonyka sugár is alig jutott, pedig becsülettel, szépen játszottak. De hát ezt nem tudtuk egy elbírálni, mert valamilyen az az ezüstesegésű, finoman kezelt és a mai napra különösen diszponált hangot hallgattuk, élveztük. Bámulatos és érthetetlen, hogy Szalókiné, a ki szerződött tagja a társulatnak, a kinek az itteni énekesnők közt (Margót kiemelve) az összehasonlítás alól) a hangja is, a technikája is, de még a külső megjelenése is diadalmasan állja meg a sarat, a mai nappal, november 19-ike óta csak tán negyedszer kapott szerepet. Igaz, hogy van egy igen nagy hibája, de helyette mi kérünk gráciát: bocsásson meg neki kedves direktor ur, hogy fiatal és szép létere férje van, hogy színész létere példás egyetértésben és boldogságban él a férjével. Tudjuk mi jól, hogy abban a világban ez nagy hiba, de minálunk, közönségünk erény. A direktor ur viszont nincs tisztában azzal, hogy a favoritokat nem a direktorok oktrojálják a közönségre, hanem igenis a közönség maga választja azokat. A műértő közönség érdekében, de meg a társulat művészi szintje érdekében is elvárjuk, hogy Sz. Pozsonyi Lenke többször jusson neki való szerepekhez.

Vasárnap, dec. 28 d. u.

Lotty czedesci. Enekes bohózat. *Harkányi Gizella* (Lotty) sikkes, temperamentumos játéka, elegáns kosztümjei elismerést érdemelnek. Minden belépésnél taps fogadta, de mi haszna ebből, ezek a szabójának szóltak; az énekszámaikat bezeg nem tapsolták meg, pedig énekesnőnél ez „többé-kevésbé, mint rendesen”, fölkellék. Már figyelmeztettük a kisasszonyt, hogy vigyázzon a hangjára; ha ez az ijesztő hangfogyatkozás tovább tart, pár hónap múlva becukhatja a nótás boltot, a mi igazán nagy kár lenne ilyen fiatal, tagadhatatlanul csinos és rokonszenves művésznőért, annyiaval is inkább, mert eddig csak ezt az egyetlen kifogást tudtuk ellene támasztani; elég baj, hogy ez a legfontosabb föltételbe ütközik.

Este.

Postásfiu es huga. Ennek a darabnak a negyedik előadása kivételesen üres ház előtt dőcögött el, mert a direktor Harkányival próbált szerencsét. Hogy tehát a darabot a végleges mellőzéstől megmentse, a telt házak idején, az ünnepek hetében, vasárnap este, Margó Zelmával hozta megint színpadra. És a művész neve megint zsufozásig töltötte meg a színházat, élvezetes játéka, remek énekszámai és sok egyéb tulajdonsága, amelyekkel olyan kevesen dicsekedhetnek,

ismét fölemelte a darabot arra polcra, ahol az legelőször állott. Hiába, ez a darab nem szerepelkhez, hanem egycélhez van kötve, mondjuk, hogy kettőhöz, ez meg Szalókinak is jutott az elismerésből.

Jutalomjáték. Az első jutalomjáték a Margittayé lesz január 7-én, amikor is a „Fernand házassodik” c. vígjáték kerül színpadra, a melyet Budapestén 50-szer adtak elő. Jutalmazandónak erős oldala e darab címszerpe és így azt hiszszük, jól fog játszani. A főbb szerepeket Szabóné, Szalóki, Dézsi, Rajcsányi, Tóth, Szarvasy, Nagy Mariska, Gelléri Gizi stb. játszzák.

Állandó cukorka-áru

≡ KIÁLLÍTÁS ≡

megtekintésére felhívom a nagyérdemű közönség b. figyelmét.

Minden e szakba elképzeltető: csokoládé-cukorka, cukrászai sütemény és karácsonyfa-díszek ezer és ezer fajtája bámulatos olcsón kaphatók.

Lakodalmi, bálí és más alkalmi sütemények és torták megrendelhetők helybe és vidékre.

Tisztelettel
Kitreiber Nándor utóda,
 első székesfehérvári cukorka-gyára,
 Nádor utca 10. sz.

Szülőoltványok

szülővállalás-működésben és
 európai nemzeti gyűlésen és a szülővállalás-működésben
 melynek lezártított arakon 1 Oltványok ere
 50-100 frt. Mindenki a legkiválóbb bor- és csomagajakból, fajtáiban, teljes jótállással. Ha a szállítvány a megrendelésnek meg nem felel, így az oda- és visszajuttatási költséget, valamint a megrendelő által kifizetett összeget hiány nélkül azonnal visszafizetem. Így mindenki ebbe! sajtószolgálatát az én költségemen hához szállítva tekintheti meg.

ÉLŐKERÍTÉS.

Gleditschia-csemeték és magvak.
 Óriás tövis, igen gyorsan fejlődő sövényfélék. Es az egyedül, melyből oly örökös kerítés nevelhető pár év alatt, rendkívül csekély kiadással, melyen nem egy ember, de semmi-féle állat, meg az apró nyulak sem hatolhatnak át, így, hogy a bekerített részek teljesen katasztrófák. Minden rendes eszhez rajzokkal ellátott útmutató és kezelési utasítás mellékelve. Bővebb tájéko, az végett szíves fényvonalat díszes árjegyzék ingyen és bérmentve küldetnek, rendelést föltelez. Így még azoknak is érdekében áll, kik rendelni semm sem akarnak, mert ha az számos oly külsémények foglaltanak, melyek mindenkinek nagy szolgáltatást tesznek.

Díocsemeték. Kétféle, óriási jövedelmet bi. tostitó voltánál fogva, ennek tevénytése majd minden gazdaságban az utóbbi időben rendkívül elterjedt.

Cím: „**Ermelléki Első Szülőoltvány-Telep**”
Nagy-Kágya, u. p. Székelyhid.

— Mint kedves meglepetés és örökbecsű emlék —

egy jó fénykép.

Megrendelhető: fényes, matt, brom, platin aquarál stb. kivitelben: **PETE GYULA** műtermében, Várkör-út 29. sz.

Neolog iaz. templom mellett.

Nyomatott Számmér Kálmánnál, Székesfehérvárott.